

Csoda volt mindez, de sosem tudtam teljesen megszokni, és mindig azon törtem a Kelet-Európában szocializált fejemet, hogy hátha lehet valamit egyszerűbben, olcsóbban is elvégezni, összeállítani, megmérni. És végül is sokszor igazam lett – egy-egy pofonegyszerű kísérleti összeállítás, egy „célszerűen” megbütykölt eszköz általános elismerést keltett, és egy kicsit kilazította a mindent csak boltban megvehető technológiára, eszközökre építő munkát. Mindez odáig fajult, hogy Chicagóban egy év után gyakran a szomszéd intézetből is átjártak hozzám megkérdezni: „mondj csak, mi lenne erre a problémára a magyar módszer?”

Az Amerika, Magyarország és Kanada közötti többéves ingázás végül megtanított arra, hogy a szükségből született eredmények múlandóak, a modern elektronikai berendezéseket már nem lehet rendszeresen szétszedni és összerakni, a jól definiált vegyszerekkel vagy antitestekkel pedig sokkal könnyebb dolgozni, mint amikor a hazai finomvegyszerek kell egyáltalán használhatóvá tenni. De a

kisördög minden kutatóban ott bujkál – ugyanis szerintem a jó kutató igazából lusta, akár kikényszerített agytornával is megpróbálja kitalálni, hogy mivel és hogyan is jönnek ki a leggyorsabban a legmegbízhatóbb eredmények, és büszke, ha maga talál ki valami csalafinta újdonságot vagy „egyszerűsítést”.

Ahogy a pillanatnyi hazai kutatás-támogatás kinéz – ahogy a megdondolatlan elvonások, a megkötött szerződéseken alapuló, de lassan egy éve ki nem fizetett fejlesztési összegek, a csak távoli jövőre ígért nagy fellendülés szövegei mutatják – újra szükség lesz az elemi kutató munkában is a pénztelenség okozta kényszerű trükközésekre és egyszerűsítésekre. Ez bizonyára csiszolja az elmét, de sajnós a magyar tudomány – legalábbis itthon – ettől még nem lesz nemzetközileg versenyképes.

Kulcsszavak: *vegyszerrendelés, spórolás és pazarlás, kényyszerű agytorna, szellemes megoldások*

Sarkadi Balázs

kutatóorvos, az MTA rendes tagja
MTA–SE Membránbiológiai Kutatócsoport

EGY INTELLIGENCIAVIZSGA TÖRTÉNETE

A Tudományos Akadémia Központi Hivatala (ma Titkárság) állományába meghívás alapján, 1963 őszén vettek fel. A Biológiai Tudományok Osztályán lettem szaktitkár (ma tudományos titkár). Harminckét éves voltam, és rendelkeztem a mezőgazdasági tudomány kandidátusa fokozattal. Az osztály tagjai az elején kicsit gyanakodva fogadtak, mert korábról nem ismertek.

Ernst Jenő biofizikus (Jenő bácsi), a Pécsi Orvostudományi Egyetem Biofizikai Tan-

székének hatvannyolc éves vezetője meghívott Pécsre, egy kis beszélgetésre. A történet megértéséhez tudni kell, hogy Jenő bácsi híres volt többek között arról is, hogy minőségi szilvapálinkával rendelkezett, melyet a telkén lévő szilvafák gyümölcséből készítettek illetékes szakemberek.

A beszélgetést a tanszéki irodájában tartottuk, melyből egy kis szoba nyílt. Jenő bácsi agglegény volt, és ebben a szobában lakott puritán körülmények között.

– Iszol egy kis szilvapálinkát? – kérdezte a beszélgetés elején. Mit mondhat egy agráros? – Természetesen, Jenő bácsi. A szilvapálinka a kedvenc italom.

Jenő bácsi átment a szomszéd szobába. Behozott egy sötétzöld színű üvegpalackot, félig tele volt valamilyen folyadékkal. Felül egy parafadugó. Töltött. Megittam. Majd jött a magyarázat: – Ez a tavalyi szilvapálinka.

Megdicsértem. Fél óra múlva ismét átment, és kihozott egy másik, teljesen hasonló üveget félig telve itallal és parafadugóval lezárva. Töltött. Megittam. Következett a magyarázat: – ez viszont a tavalyelőtti szilvapálinka. Nagyon megdicsértem. A két üveg ott állt előttem az asztalon. Véletlenül jól megnéztem őket.

Eljött az ebéddő. Jenő bácsi visszavitte a két üveget a szomszéd szobába, majd meghívott ebédre Pécs legelőkelőbb szállodájának éttermébe. Utána visszamentünk a tanszéki irodájába, és folytatódott a beszélgetés. Rövid idő múltán kihozott a szomszéd szobából egy sötétzöld színű üvegpalackot, félig tele folya-

dékkal és felül egy parafadugó. Töltött. Megittam. Majd következett a súlyos felszólítás: – Na most mondd meg, hogy ez a tavalyi vagy a tavaly előtti szilvapálinka? Ránéztem az üvegre, és máris tudtam a választ, de kicsit húztam az időt.

– Ez a tavalyelőtti.

Jenő bácsi elcsodálkozva kérdezte: – Honnan tudod?

Jött a beismerő válaszom: – A tavalyi pálinka üvegében kicsit sötétebb színű a parafadugó.

Jenő bácsi méltányolta a megfigyelőképességemet és az őszinteségemet. Az intelligenciavizsga sikerült. Ettől kezdve bizalommal viseltetett irántam.

Kulcsszavak: *Magyar Tudományos Akadémia, biofizika, szilvapálinka, megfigyelőképesség*

Láng István

az MTA rendes tagja,

korábbi főtitkárhelyettes (15 évig), korábbi főtitkár (8 évig), korábbi választott elnökségi tag (6 évig)

BEAVATÁS

1963 ősze, A. 17 éves, a J. A. Gimnáziumba jár. Bár sok minden érdekl, irodalom, történelem, zene, de a jövőről nem tud, de nem is nagyon akar gondolkodni. Kémiaszakkörre jár, az tetszik, de még inkább a fiatal, vagány tanár stílusa, meg azok a játékok, hogy egy színtelen lötytről két-három lépésben ki lehet filózni, mi van benne. *Mi lesz?* – kérdik a felnőttek, A. vagy nem válaszol, vagy csak mond valamit. Például hogy a Műszakira megy, mert a 49-esről látja azt a nagy épületet a Gellértnél. Másra nem is gondol, inkább

gombfocizni akar szabad idejében. Ha nagyon unatkozik, előveszi a reszelt, ragasztott, név szerint ismert gombjait, csapatokat szervez, sőt edzést is tart nekik. Vasárnap délutánként néha, mint régen, a Haladás moziba megy a bartókbélán, mindig a fél 4-es előadásra, valaha három forint volt, most több. Gyalog megy oda, és hatkor hazabandukol.

Aztán egyszer anyja, Mami, azzal jön haza a kórházból, ahol dolgozik, hogy egy kollégája szerint az orvosin indult egy tanfolyam, szombat délutánként gimiseknek. Követ-